

Riktlinje för biståndsbedömning och utförande inom äldreomsorgen i Essunga kommun

Dokumenttyp

Fastställd

Detta dokument gäller för

Giltighetstid

Dokumentansvarig

Diarienummer

Riktlinje

Av socialnämnden 2025-01-22 § 4

Essunga kommun

Tills vidare

Chef social sektor

Sn 2024/176

Innehåll

1. Inledning	5
1.1 Bakgrund.....	5
1.2 Syfte.....	5
1.3 Målgrupp.....	5
2. Allmänna utgångspunkter.....	6
2.1 Socialtjänstlag 2001:453.....	6
2.1.1 Biståndsbegreppet och rätten till bistånd.....	6
2.1.2 Skälig levnadsnivå	7
2.1.3 Anhörigperspektivet.....	7
2.1.4 Sammansatta behov/Samsjuklighet	8
2.1.5 Barnperspektivet.....	8
2.1.6 Lika rättigheter och skyldigheter	8
2.1.7 Våld i nära relationer	9
2.2 Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)	9
2.3 Lagen (2017:612) om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård.....	9
2.4 Samordnad individuell planering.....	9
2.5 Förvaltningslagen (2017:900), FL	10
2.6 Ledningssystem för kvalitet.....	10
2.6.1 Egenkontroller, riskanalyser och avvikelser.....	10
2.7 IBIC och livsområden.....	11
2.8 Kommunens ansvar för medborgare.....	12
2.8.1 Vistelsekommun.....	12
2.8.2 Flytt till annan kommun	13
2.8.3 Akut nödsituation.....	13
2.8.4 Asylsökande	14
2.8.5 EU/EES-medborgare.....	14
3. Biståndshandläggning	15
3.1 Ansökan	15
3.2 Anmälan.....	15
3.3 Utredning	15
3.3.1 Samtycke	16

3.4 Bedömning.....	16
3.5 Beslut.....	16
3.5.1 Förbehåll och omprövning.....	17
3.5.2 Kommuniserings.....	17
3.5.3 Överklagan.....	17
3.6 Uppdrag till utförare.....	18
3.6.1 Lag (2008:962) om valfrihetssystem.....	18
3.7 Genomförande och genomförandeplan.....	18
3.8 Uppföljning.....	19
3.9 Dokumentation.....	19
4. Hemtjänst.....	20
4.1 Syftet med hemtjänst.....	20
4.1.1 Makar, familjer och andra som delar hushållsgemenskap.....	21
4.1.2 Vård i livets slut i hemmet.....	21
4.2 Beslut om hjälp i hemmet - hemtjänstinsatser.....	21
4.2.1 Tillfälligt utökat behov och uppehåll av beviljade biståndsinsatser.....	22
4.2.2 Bistånd i form av "hemtjänst under utredningstid".....	22
4.2.3 Städning.....	23
4.2.4 Tvätt och klädvård.....	25
4.2.5 Enklare hushållsgöromål.....	26
4.2.6 Att skaffa varor och tjänster.....	27
4.2.7 Personlig vård.....	29
4.2.8 Förflyttningar.....	30
4.2.9 Beredning av måltider.....	31
4.2.10 Matdistribution.....	31
4.2.11 Utevistelse promenad.....	32
4.2.12 Social tid.....	33
4.2.13 Trygghetslarm.....	33
4.2.14 Stöd för trygghet.....	34
4.2.15 Stöd att genomföra egenvård.....	35
4.2.16 Ledsagning.....	35
5. Förebyggande stöd och service samt stöd till anhöriga.....	37
5.1 Avlösning i hemmet.....	37
5.2 Regelbunden återkommande växelvistelse på korttidsboende.....	38

5.3 Dagverksamhet	38
6. När behovet inte kan tillgodoses i ordinärt boende	39
6.1 Korttidsboende.....	39
6.1.1 Behålla plats på korttidsboende vid vistelse på sjukhus.....	40
6.1.2. Vård i livets slutskede	40
6.2 Särskilt boende.....	40
6.2.1 Tacka nej till särskilt boende.....	41
6.3 Parboende/medboende	42
7. Taxor och avgifter	42

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Socialnämnden har ansvar för insatser enligt socialtjänstlagen (SoL) till äldre och funktionshindrade i Essunga kommun. Riktlinjen ska ses som en vägledning för handläggningen och utförandet gällande hjälp i hemmet (hemtjänst och trygghetslarm), korttidsboende, särskilt boende, dagverksamhet och avlösning.

Det erfordras speciell kompetens för att kunna bedöma människors behov av insatser, för att fördela resurserna och bevilja rätt bistånd till rätt person. Det är även viktigt att biståndshandläggaren kan och håller sig informerad om socialtjänstlagen och andra lagar såsom Förvaltningslagen, Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård, Barnkonventionen med flera, samt följer utvecklingen över rättstillämpning.

Verksamheten erbjuder olika behovsprövade insatser bedömt mot skälig levnadsnivå. Insatserna har en individuell utformning och ska ge en god vård och omsorg. Verksamheten ska kännetecknas av god omvårdnad, tillgänglighet, trygghet, kvalitet, rättssäkerhet och engagerad personal med ett individbaserat, förebyggande, rehabiliterande och funktionsbevarande förhållningssätt.

Det är viktigt att ha ett förhållningssätt utifrån individens behov i centrum (IBIC), att inte gå in och ta över moment som den enskilde klarar på egen hand. Ett sådant förhållningssätt stärker och därigenom, bibehåller den egna funktionsförmågan och bidrar till känslan av sammanhang. Synsättet att det går fortare om någon annan tar över uppgifter som den enskilde egentligen kan göra, måste få ge vika för inriktningen att brukaren så långt som möjligt gör det denne kan klara av. Det är en fråga om inställningen till andra människors självkänsla och ett uttryck för en människosyn. Verksamheten ska aktivera och inte passivisera.

1.2 Syfte

Denna riktlinje ska underlätta bedömningen, ange ramar och vara vägledande för biståndshandläggarna i beslutsfattandet. Genom riktlinjen tar socialnämnden ställning till vilken nivå Essunga kommun ska ha när det gäller stödinsatser enligt socialtjänstlagen att en skälig levnadsnivå efterföljs. Den ska även syfta till att främja en likartad biståndsbedömning och skapa samsyn för både kommuninvånarna, den som tar emot stöd, anhöriga samt kommunala och privata utförare. Den ska även utgöra ett stöd för utförarna vid upprättandet av genomförandeplaner. Den ska dessutom bidra till en jämlik kvalitet i verksamheten. I detta dokument upptas de vanligast förekommande stödinsatserna. Riktlinjen revideras vid behov utifrån att förändringar i lagar, föreskrifter och rättspraxis sker.

1.3 Målgrupp

Målgrupp för riktlinjen är biståndshandläggare samt utförarpersonal inom social sektor i Essunga kommun.

2. Allmänna utgångspunkter

Biståndshandläggning av ärende inom vård och omsorg sker enligt socialtjänstlagen och ligger organisatoriskt inom kommunens sociala sektor. Biståndshandläggarna arbetar på delegation av Socialnämnden med att utreda, besluta och följa upp biståndsinsatser för personer som på grund av fysisk eller psykisk funktionsnedsättning behöver personella insatser för att kompensera för funktionsnedsättningens konsekvenser. Insatser enligt socialtjänstlagen ska hjälpa den enskilde att uppnå skälig levnadsnivå. Biståndet och insatserna ska utformas så att det stärker den enskildes resurser att leva ett självständigt liv. Alla insatser bygger på frivillighet med respekt för självbestämmande och beaktande av den enskildes integritet. Insatserna utformas så långt det är möjligt tillsammans med den enskilde utifrån att tillgodose dennes behov. Insatser från socialnämnden ska utgå från bästa tillgängliga kunskap och forskning, professionernas erfarenhet och kompetens samt den enskildes erfarenheter och önskemål.

En helhetsbedömning av personens totala behov av stöd måste alltid göras i det enskilda fallet och riktlinjen innebär inte någon inskränkning i den enskildes rätt att få en individuell prövning av sin ansökan. Det kan innebära att mer eller mindre insatser kan beviljas än vad riktlinjen anger. Avsteg från riktlinjen ska vara tydligt motiverade och skall framgå av utredningen. Den individuella bedömningen ska alltid göras utifrån rådande lagstiftning och praxis och med riktlinjen som stöd. Riktlinjen är utformad med utgångspunkt i lagstiftning (förarbeten, lagtext samt vägledande/prejudicerande domar) samt i vissa fall också Socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter (SOSFS/HSLF-FS).

2.1 Socialtjänstlag 2001:453

Socialtjänstlagen är en målinriktad ramlag, som ger kommunerna stor frihet att utforma verksamheten med utgångspunkt från lokala förutsättningar och behov. Lagens portalparagraf anger de övergripande målen och grundläggande värderingarna för samhällets socialtjänst. Det handlar om principen om alla människors lika värde och lika rätt till social trygghet, vård och omsorg.

Socialtjänsten ska främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor samt aktiva deltagande i samhällslivet. Socialtjänsten ska frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser, med hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation.

2.1.1 Biståndsbegreppet och rätten till bistånd

Rätten till bistånd regleras idag i 4 kap. 1 § SoL där det framgår att den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. Vidare framgår att den enskilde genom biståndet ska tillförsäkras en skälig levnadsnivå och att biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.

Biståndsparagrafen är utformad som en rättighetsparagraf för den enskilde. Den som uppfyller kriterierna i paragrafen har sålunda rätt till bistånd för sin försörjning och för sin livsföring i övrigt. Den enskilde har dock alltid i första hand ett eget ansvar för att klara sin försörjning och sin livsföring i övrigt.

Tre kriterier ska vara uppfyllda för att ha rätt till bistånd:

- att det föreligger ett behov.
- att inte kunna tillgodose behovet själv.
- att inte heller kunna få behoven tillgodosedda på annat sätt.

2.1.2 Skälig levnadsnivå

De insatser som beviljas ska tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå. Det finns ingen vedertagen definition av begreppet skälig levnadsnivå. Av förarbetena till socialtjänstlagen framgår att begreppet skälig levnadsnivå ska bedömas med utgångspunkt i den tid och de förhållanden som den hjälpbehövande lever i. Det framgår att vilken levnadsnivå som anses skälig har överlämnats till kommunerna att fastställa. I senare förarbeten beskrivs skälig levnadsnivå som ett uttryck för kvaliteten i insatsen och vilken ambitionsnivå som kan vara rimligt i varje enskilt fall. Detta innebär att skälig levnadsnivå kan innebära olika saker för olika individer vid olika tidpunkter och förhållanden. Rättspraxis från domstolsväsendet ger en vägledning till vad skälig levnadsnivå kan innefatta i form av insatser och omfattning av insatser.

I dom från Högsta förvaltningsdomstolen mål nr 2316–11, daterad 2012-02-29, (HFD 2012 ref. 11) samt i förarbeten till socialtjänstlagen, prop. 2000/01:80, sid. 91, säger man: *”Vid bedömningen av vilken insats som kan komma i fråga måste en sammanvägning göras av olika omständigheter såsom den önskade insatsens lämplighet som sådan, kostnaderna för den önskade insatsen i jämförelse med andra insatser samt den enskildes önskemål. Det kan enligt regeringens mening inte finnas en obegränsad frihet för den enskilde att välja sociala tjänster oberoende av kostnad.”*

Vid bedömningen av vad som i det enskilda fallet ska ses som skäligt kan handläggaren vid tveksamhet söka stöd i rättspraxis, dessa riktlinjer samt rådgöra med kollegor/1:e socialsekreterare/chef både internt och externt.

2.1.3 Anhörigperspektivet

Av 5 kap. 10 § SoL framgår att Socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder. Regeringen beslutade 2023 om en nationell anhörigstrategi [Nationell anhörigstrategi inom vård och omsorg \(regeringen.se\)](#). Denna tillsammans med regeringens prop. 2008/09:82, i samband med skärpningen av socialtjänstlagen 2009 gällande anhörigstöd, förtydligas vad som avses med anhörigperspektiv. Anhörigperspektiv är inte detsamma som konkreta stödinsatser till anhöriga utan ett förhållningssätt bland chefer och medarbetare inom vården och omsorgen ([Integrera anhörigperspektivet inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten \(socialstyrelsen.se\)](#)). Anhörigperspektiv innebär bland annat att socialtjänsten och hälso- och sjukvården ska:

- Samverka med anhöriga
- Erbjuder anhöriga att delta i biståndsutredning
- Ta hänsyn till anhörigas synpunkter vid biståndsbedömning och utförande
- Utredda anhörigas behov och informera om kommunens stöd
- Hålla regelbunden kontakt och följa upp stödinsatserna

○ Se till att sjukvården och socialtjänsten samverkar

Anhörigvård innebär ett frivilligt åtagande för den anhörige. Med några undantag, som t.ex. makars skyldigheter enligt äktenskapsbalken och föräldrars ansvar enligt föräldrabalken, har man som anhörig inte några lagreglerade skyldigheter mot sina närstående. Varje anhörigsituation är unik och utgångspunkten är att en anhörig själv avgör hur stort ansvar han eller hon vill ta för att vårda, bistå, stödja en närstående. Kommunen kan därför inte avslå en ansökan om hemtjänst med hänvisning till att den anhörige kan tillgodose omvårdnadsbehovet. (Prop. 2005/06:115 s. 156, DS 2008:18 s.19 ff samt Regeringsrätten mål (4775–1983)).

I Essunga kommun finns en anhörigkonsulent som kan ge information om vilket stöd som finns att få som anhörig och vart man ska vända sig i specifika ärenden.

Anhöriganställningar erbjuds inte i kommunen. En ansökan om anhöriganställning måste dock alltid prövas och utredas. Vid en ansökan om anhöriganställning gör biståndshandläggaren utredning och bedömning av omsorgsbehovet. Om den av kommunen erbjudna insatsen tillgodoser biståndsbehovet, har den enskilde ingen rätt att få insatsen utformad på ett visst annat sätt (prop. 1996/97: 124 s. 174, KmR Stockholm mål nr 568–11, daterad 2011-09-12).

2.1.4 Sammansatta behov/Samsjuklighet

Det är vanligt förekommande att personer har behov av stöd och hjälp från olika delar av socialtjänsten, till exempel avseende personer med somatisk funktionsnedsättning och samtidigt skadligt bruk och beroende och/eller psykisk problematik. I dessa fall ska samverkan alltid ske, om personen samtycker, för att individuella lösningar ska kunna göras på bästa möjliga sätt i enlighet med lagstiftningens intentioner. De insatser som tillhandahålls inom Område Äldre kan således innefatta personer i olika åldrar och med olika former av tilläggsproblematik, såsom psykisk problematik och skadligt bruk och beroende.

2.1.5 Barnperspektivet

När åtgärder enligt denna lag berör barn (0-18 år) ska barnets bästa särskilt beaktas. Vad som är barnets bästa får bedömas i varje enskild situation. När en insats rör barn ska barnet få relevant information och ges möjlighet att framföra sina åsikter. Barnets bästa ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. Barnperspektivet innebär också att barnets situation ska uppmärksammas när en ansökan om bistånd eller annan insats handläggs inom socialtjänsten, även när biståndet inte gäller barnet självt utan barnets föräldrar eller syskon. Se vidare *Rutin för barnkonsekvensanalys* för ytterligare stöd i vad handläggaren ska titta efter när man uppmärksammar barnets bästa kopplat till ett beslut som direkt eller indirekt påverkar ett barn.

2.1.6 Lika rättigheter och skyldigheter

Den enskilde har alltid i första hand ett eget ansvar för att klara sin försörjning och sin livsföring i övrigt, vilket framgår av socialtjänstlagen (1 kap. 1 §). Det är således av vikt att beakta den enskildes ansvar för sin och andras sociala situation, det vill säga socialtjänsten ska inte ta över ansvaret utan insatserna ska inriktas på att frigöra och utveckla den enskildes egna resurser.

I verksamheterna ska man arbeta för att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder (Diskrimineringslag 2008:567).

Verksamheterna ska således arbeta för att uppnå jämlikhet mellan olika grupper i samhället. Verksamheter ska även arbeta för att uppnå jämställdhet mellan könen. Jämställdhet betyder att kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Jämställdhet gäller alla områden i livet ([Vad är jämställdhet? | Jämställdhetsmyndigheten](#)).

2.1.7 Våld i nära relationer

Våld i nära relationer kan handla om våld som exempelvis är, fysiskt, psykiskt, sexuellt, hedersrelaterat, materiellt eller ekonomiskt. Personer som är beroende av andra för vård och omsorg på grund av t.ex. funktionsnedsättning eller ålder kan också vara utsatta för försummelse och vanvård genom undanhållande av/felaktig medicin, att man inte får de hjälpmedel man behöver, förvägras hjälp med att komma ur sängen, bristande hygien, otillräcklig kost eller tillsyn. Även dessa situationer innebär att klienten blir utsatt för våld. Biståndshandläggarna samt utförare ska uppmärksamma, stödja och vägleda enskilda personer i att få stöd och/eller information när den enskilde vill, när man misstänker att det förekommer våld. Medarbetare inom social sektor ska ha en grundläggande kunskap om våld i nära relationer för att kunna uppmärksamma tecken på våldsutsatthet samt stödja och motivera till vidare kontakter. Respektive enhet inom social sektor har rutiner för våldsscreening med stöd av FREDA kortfrågor utifrån sitt uppdrag och de målgrupper man möter. För mer information se *Riktlinje för arbetet mot våld i nära relationer*.

2.2 Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)

Av 12 kapitlet hälso- och sjukvårdslagen (HSL) framgår att kommunen ska erbjuda hälso- och sjukvård åt den som efter beslut bor i särskilt boende, bostad med särskild service eller vistas i dagverksamhet. Kommunen får vidare erbjuda den som vistas i kommunen hälso- och sjukvård i hemmet (kommunal primärvård) i ordinärt boende. Kommunen ska i samband med hälso- och sjukvårdsinsatser erbjuda habilitering och rehabilitering samt hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning.

2.3 Lagen (2017:612) om samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård

Lagen innehåller bestämmelser om samverkan mellan region och kommun. En länsgemensam riktlinje har fastställts mellan kommunerna i Västra Götaland och Region Västra Götaland som reglerar samverkan vid utskrivning från slutenvården. Planering i kommunen gällande vård- och omsorgsinsatser påbörjas så snart slutenvården aviserat inskrivning. Samverkan behövs för att den enskilde skall komma hem på ett tryggt sätt efter att denne är färdigbehandlad. Dessa regler gäller även för patienter som vårdas i slutet psykiatrisk vård. Biståndshandläggarna ska hålla sig uppdaterade på området. ([Länsgemensam riktlinje om in- och utskrivning från slutet hälso- och sjukvård i Västra Götaland \(vgregion.se\)](#))

2.4 Samordnad individuell planering

Samordnad individuell planering (SIP) är lagstadgad sedan 2010 och återfinns såväl i socialtjänstlagen som hälso- och sjukvårdslagen. När den enskilde har behov av insatser

från både socialtjänst och hälso- och sjukvård har denne rätt att få en SIP av kommunen och regionens sjukvård. Planen ska upprättas om den enskilde samtycker till att den upprättas och om kommunen eller regionen bedömer att den behövs för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda. Den som uppmärksammar behovet ska kalla till SIP. En SIP ska alltid utgå från individens behov och delaktighet från den enskilde. Av planen ska det framgå vilka insatser som behövs, vilken huvudman som är ansvarig, åtgärder som vidtas av någon annan än kommunen och regionen samt vem av huvudmännen som ska ha det övergripande ansvaret för planen och följa upp planen. Närstående ska ges möjlighet att delta i arbetet med planen, om det är lämpligt och den enskilde inte motsätter sig detta. Om det redan finns en plan enligt någon annan bestämmelse eller på frivillig grund, är det tillräckligt med den planen så länge samtliga föreskrivna krav är uppfyllda. [Samordnad Individuell Plan, SIP - Vårdsamverkan i Västra Götaland \(vardsamverkan.se\)](http://vardsamverkan.se)

2.5 Förvaltningslagen (2017:900), FL

De allmänna bestämmelserna om hur en myndighet ska handlägga ett ärende finns i förvaltningslagen. Där finns regler kring samverkan, myndighetens serviceskyldighet, ett lättförståeligt myndighetsspråk och muntliga inslag i handläggningen.

2.6 Ledningssystem för kvalitet

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete ställer krav på att hela hälso- och sjukvården, hela socialtjänsten och all verksamhet enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387) LSS ska ha ett ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete, gäller även privata utförare.

Ledningssystemet syftar till att:

- systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet.
- planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten.
- ange hur uppgifterna, som ingår i arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvaliteten, är fördelade i verksamheten.

Kvalitet innebär att verksamheten uppfyller alla lagar, föreskrifter och rutiner som gäller för verksamheten samt de beslut som fattas med stöd av dessa. Det innebär att kvalitet skapas i det dagliga arbetet, med och för medborgaren, när medarbetare arbetar i enlighet med fastställda rutiner och processer samt följer lagar och föreskrifter.

2.6.1 Egenkontroller, riskanalyser och avvikelser

I ledningssystemet ska framgå hur verksamheterna arbetar med egenkontroll, riskanalys och avvikelser. Riskanalyser ska göras i förebyggande syfte och kan handla både om risker som uppmärksammas på verksamhetsnivå och individnivå. Det ska finnas en rutin/handbok för avvikelser, där ska det framgå närmare hur lex Sarah, lex Maria samt synpunkter och klagomål ska hanteras. Essunga kommun har tagit fram en rutin avseende avvikelser, se *Rutin för avvikelshantering inom SoL och LSS inklusive lex Sarah*.

2.7 IBIC och livsområden

Verksamheterna, både myndighetsutövning och utförare ska arbeta utifrån individens behov i centrum (IBIC). I IBIC beskrivs behov och insatser genom den internationella klassificeringen av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa (ICF). IBIC är ett behovsinriktat och systematiskt arbetssätt där den enskilde och anhöriga/närståendes delaktighet i utredning, planering, genomförande och uppföljning stärks. Utredningar och genomförandet av insatser blir mer likvärdiga och rättssäkra eftersom handläggarna och utförarna använder samma arbetssätt och gemensamma begrepp i en strukturerad dokumentation. Tydligt beskrivna behov och mål ger utföraren bättre förutsättningar att välja arbetssätt och metoder. Utförarens roll att kontinuerligt planera och följa upp genomförandet tillsammans med individen utvecklas och stärks.

Nedan följer en översiktlig bild av livsområden enligt IBIC och kortfattat vad de innefattar. Behov beskrivs under det huvudsakliga livsområdet.

Livsområde	Kort beskrivning av innehåll
Lärande att tillämpa kunskap	Lärande, tillämpning av kunskap som är inlärd, tänkande, problemlösning och beslutsfattande.
Allmänna uppgifter och krav	Allmänna uppgifter och krav handlar om allmänna aspekter på att genomföra enstaka eller mångfaldiga uppgifter, organisera arbetsgång och hantera stress.
Kommunikation	Kommunikation handlar om allmänna och specifika drag i kommunikation genom språk, tecken och symboler och som innefattar att ta emot och att förmedla budskap, att genomföra samtal och att använda olika kommunikationsmetoder och kommunikationshjälpmedel.
Förflyttning	Förflyttning innefattar att förflytta sig från en plats till en annan, att bära, flytta eller hantera föremål, att gå, springa eller klättra och att använda olika transportmedel.
Personlig vård	Personlig vård rör egen personlig vård, att tvätta och torka sig själv, att ta hand om sin kropp och kroppsdelar, att klä sig, att äta och dricka och att sköta sin egen hälsa.
Hemliv	Hemliv innefattar att genomföra husliga och dagliga sysslor och uppgifter. Områden av hemarbete innefattar att skaffa bostad, mat, kläder och andra förnödenheter, hålla rent, reparera och ta hand om personliga och andra hushållsföremål samt att hjälpa andra.

Mellanmännsliga interaktioner och relationer	Mellanmännsliga interaktioner och relationer handlar om att genomföra de handlingar och uppgifter som behövs för grundläggande och sammansatta interaktioner med människor (okända, vänner, släktingar, familjemedlemmar, och andra närstående) på ett i sammanhanget lämpligt och socialt passande sätt.
Utbildning, arbete, sysselsättning och ekonomiskt liv	Detta livsområde handlar om att engagera sig och utföra sådana uppgifter och handlingar som krävs vid utbildning, arbete, anställning och ekonomiska transaktioner.
Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv	Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv handlar om de handlingar och uppgifter som krävs för att engagera sig i organiserat socialt liv utanför familjen, i samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv.
Känsla av trygghet	Känsla av trygghet är en kroppsfunction inom kroppssystemets psykologiska funktioner som utifrån situation leder till känsla/upplevelse av trygghet.
Stöd till den som vårdar och stödjer en anhörig	Livsområdet ska beaktas i utredningen och utförandet, men innefattar inga riktade insatser.

2.8 Kommunens ansvar för medborgare

För de flesta personer är bosättnings- och vistelsekommunen en och samma kommun. Med bosättningskommun avses enligt 2 a kap. 3 § SoL den kommun där den enskilde är stadigvarande bosatt, eller annan kommun, om den enskilde har starkast anknytning till den kommunen. Det framgår även att det är bosättningskommunen som ansvarar för att utreda behov, besluta, verkställa och finansiera de stöd och hjälpinsatser som den enskilde behöver oavsett om den enskilde tillfälligt eller under längre tid vistas i en annan kommun. Detta ansvar gäller även om behovet av bistånd endast föreligger när den enskilde vistas i vistelsekommunen (Prop. 2010/11:49, s. 38–39).

2.8.1 Vistelsekommun

Vistelsekommunen är skyldig att på begäran av bosättningskommunen bistå med utredning och verkställighet i vissa fall. Bosättningskommunen ersätter vistelsekommunen för hjälp med verkställighet enligt den ersättningsnivå som bosättningskommunen tillämpar. Utföraren ansvarar för att lämna underlag på utförda timmar för fakturering.

När personer till följd av hög ålder, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom behöver tillfälliga insatser under en kortare tid i en annan kommun än bosättningskommunen, ska vistelsekommunen bistå bosättningskommunen med utredning och att verkställa beslut vid begäran (2a kap. 6 § SoL). Med kortare tid menas upp till 6 månader samt att den

enskilde avser att återvända till bosättningskommunen. Kvarstår behovet överstigande sex månader övergår ansvaret till vistelsekommunen som då anses som bosättningskommun. Beakta också att kommunala och regionala myndigheter är skyldiga att underrätta Skatteverket om det kan antas att en uppgift i folkbokföringen om en person som är eller har varit folkbokförd är oriktig eller ofullständig (32 c § folkbokföringslagen), [Underrättelseskyldighet, felaktiga uppgifter i folkbokföringen | SKR](#)).

När den enskilde kan behöva delvis annat stöd i en annan omgivning och miljö, som till exempel i sommarstugan, ska vistelsekommunen bistå med utredning om bosättningskommunen sänder en begäran om det. Vistelsekommunen ska även verkställa beslutet om bosättningskommunen begär det. Innan detta genomförs tecknas ett avtal där det framgår att bosättningskommunen har begärt verkställighet, och att bosättningskommunen ersätter vistelsekommunen för kostnaderna. Ersättningen ska betalas enligt den ersättningsnivå som bosättningskommunen tillämpar för motsvarande insatser (2a kap. 7 § SoL).

Om det är oklart vilken kommun som är ansvarig för den enskilde är det alltid vistelsekommunen som ansvarar för stöd- och hjälpinsatser. Det kan handla både om akuta insatser och andra insatser. Först när det är klarlagt att en annan kommun har ansvar, begränsas vistelsekommunens ansvar. För vidare läsning kring ansvarsfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommun, se Socialstyrelsens Meddelandeblad Nr3/2011:

[Ansvarsfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommun – nya bestämmelser – Meddelandeblad \(socialstyrelsen.se\)](#)

2.8.2 Flytt till annan kommun

En person som önskar flytta till en annan kommun och som till följd av hög ålder, funktionsnedsättning eller annan allvarlig sjukdom har ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser och inte kan bosätta sig där, utan att inflyttningskommunen bistår med nödvändiga insatser, kan enligt 2 a kap. 8 § SoL ansöka om sådana insatser. Ansökan ska behandlas som om den enskilde var bosatt i inflyttningskommunen. Förhållandet om den sökandes behov är tillgodosett i hemkommunen får inte beaktas vid bedömning av ansökan. Hemkommunen är på begäran av inflyttningskommunen skyldig att bistå med den utredning som behövs för att kunna pröva ansökan. Biståndsutredningen utförs av hemkommunen i enlighet med inflyttningskommunens begäran om vad utredningen ska innehålla.

En kommun som anser att ett ärende ska flyttas över ska begära det hos den andra kommunen. Ärendet flyttas då över om den enskilde har starkast anknytning till den andra kommunen och det med hänsyn till den enskildes önskemål, hjälpbehovets varaktighet och omständigheterna i övrigt framstår som lämpligt. En begäran ska vara skriftlig. Den andra kommunen ska skriftligen och utan dröjsmål meddela sin inställning (2a kap 10 § SoL).

2.8.3 Akut nödsituation

Situationer kan uppstå oväntat och oförutsett och då har vistelsekommunen ansvar för utredning, beslut, verkställighet och kostnader för de insatser som behövs omedelbart (2a kap. 2§ SoL). Praxis har utvecklats för hur akuta situationer bör tolkas. Vilka insatser som kan komma ifråga måste biståndshandläggaren bedöma utifrån förhållandena i varje enskilt fall.

2.8.4 Asylsökande

Migrationsverket har ansvar för asylsökande och de behov av stöd dessa behöver enligt lagen om mottagande av asylsökande (LMA). Av förarbetena till LMA framgår att mottagandet av asylsökande så långt som möjligt måste vara individuellt anpassat med särskilda hänsynstaganden till bland annat barn och personer med funktionsnedsättningar. Det framgår också att den som behöver särskild omvårdnad (exempelvis äldre och funktionsnedsatta) måste få sådan anpassad till behoven. Ovanstående förtydligas också i en rad olika domstolsmål, bl.a. i Kammarrätten i Göteborgs dom, mål nr 31-23, daterad 2023-05-31. Kammarrätten tar också upp kommunens yttersta ansvar enligt 2 kap. 1 § SoL och menar att kommunens yttersta ansvar innefattar ett visst ansvar för asylsökande som vistas i kommunen. För att detta ansvar ska aktualiseras krävs att insatsen/insatserna inte kan anstå och att kommunen hade det yttersta ansvaret för att behoven tillfälligt skulle tillgodoses till dess att ansvarig huvudman, dvs Migrationsverket, tar över ansvaret för utförandet av insatserna. Särskilda regler gäller för personer som sökt asyl i Sverige enligt det s.k Massflyktsdirektivet utifrån att EU:s ministerråd i juni 2024 beslutade att förlänga massflyktsdirektivet till 4 mars 2026 ([Flyktingmottagande från Ukraina | SKR](#)) Kommunen är således skyldig att pröva den enskildes ansökan om bistånd även då personen är asylsökande.

2.8.5 EU/EES-medborgare

Rätten till likabehandling innebär att EU/EES-medborgare som bedöms ha uppehållsrätt i Sverige har rätt till bistånd och andra sociala förmåner på lika villkor som svenska medborgare. EU/EES-medborgare har uppehållsrätt efter tre månader om de uppfyller något av villkoren för uppehållsrätt. Till skillnad från uppehållstillstånd prövas inte uppehållsrätt, utan gäller så länge ett villkor är uppfyllt. För mer fördjupad information hänvisas till: [Vägledning för socialtjänsten i arbetet med EU/EES-medborgare \(socialstyrelsen.se\)](#)

3. Biståndshandläggning

Biståndshandläggning är den process som föregår och leder fram till ett beslut om bistånd, vilket i sin tur kan bestå av olika insatser. Det omfattar även uppföljning och vid behov omprövning av insatser. Nedan följer en kortfattad beskrivning av handläggning av ett ärende från ansökan till beslut samt genomförandet av ett beslut. För mer detaljerad information hänvisas till Essunga kommuns processkartor enligt 2c8.

3.1 Ansökan

Ett ärende hos myndighetsenheten kan aktualiseras genom en ansökan, anmälan eller på annat sätt. Den enskilde ansöker om bistånd. En ansökan innebär en begäran om stöd och hjälp enligt socialtjänstlagen. Det finns inga begränsningar om vad den enskilde kan ansöka om. Ibland är det för den enskilde svårt att precisera en ansökan. Biståndshandläggaren är då behjälplig med att förtydliga en ansökan utifrån den enskildes önskemål. Det är bara den enskilde, anhörig genom anhörigbehörighet eller framtidsfullmakt eller behörig företrädare (god man/förvaltare) som kan göra ansökan. En ansökan kan vara skriftlig eller muntlig.

3.2 Anmälan

Med anmälan avses att en kontakt tas från annan än den enskilde om att ett behov av hjälp eventuellt föreligger. Biståndshandläggare tar kontakt med den enskilde som anmälan gäller för att erbjuda möjlighet att ansöka om stöd och hjälp. En anmälan kan vara såväl muntlig som skriftlig. Vid en anmälan ska alltid en förhandsbedömning göras och dokumenteras. En förhandsbedömning ska ske skyndsamt och får aldrig pågå längre än 14 dagar. Om förhandsbedömningen och kontakten med den enskilde resulterar i en ansökan, ska utredning inledas omgående. Om det vid förhandsbedömningen visar sig att den enskilde inte önskar någon form av stöd ska beslut om att ej inleda utredning enligt 11 kap 1 § SoL fattas. Beakta att motiverande samtal kan behövas för att den enskilde ska ta emot stöd.

3.3 Utredning

All utredning inleds och genomförs med samtycke av den som är part med rätt att själv föra sin talan i ärendet eller av behörig ställföreträdare. När ansökan har gjorts av den enskilde själv eller behörig företrädare föreligger samtycke till att inleda utredning. Om den som ansökt ändrar sig och vill avstå från hjälp återtas också samtycket till utredning. En inledd utredning kan aldrig fullföljas utan samtycke. Beslut om att avskriva inledd utredning från vidare handläggning ska således fattas. Handlingarna skall bevaras och gallras enligt 12 kap. § 1–2 SoL och 7 kap. 2 § Socialtjänstförordningen (SoF).

Enligt SoL 11 kap. 1 § ska utredning inledas utan dröjsmål av vad som genom ansökan eller på annat sätt har kommit till kännedom och som kan föranleda någon åtgärd.

Utredningen genomförs med utgångspunkt från IBIC samt ICFs livsområden där den enskildes behov, resurser och mål dokumenteras strukturerat. Livssituation och omgivningsfaktorer eller miljön där den enskilde befinner sig kan vara underlättande eller hindrande, det är också faktorer att ta hänsyn till för biståndshandläggaren.

3.3.1 Samtycke

Biståndsenheten och verksamheterna kan behöva samverka med varandra och med andra myndigheter utifrån personens individuella behov. Det kan vara samverkan med Västra Götalandsregionen (VGR), Försäkringskassan och ibland anhöriga. För att få lämna ut information eller inhämta information om personer som är i behov av vård och omsorg behövs ett samtycke.

I vilket syfte samtycket inhämtas ska dokumenteras, dessutom ska det framgå:

- vilka andra myndigheter som får kontaktas.
- om och eventuellt när närstående får kontaktas.
- vilka sakkunniga och referenspersoner som får kontaktas.
- när samtycket har lämnats och hur länge det gäller. (SOSFS 2014:5)

En informationsskyldighet finns mellan kommunens medarbetare inom olika verksamheter, till exempel mellan kommunal primärvård, myndighetsutövning och utförare. Informationsskyldigheten ska ske för att alla parter ska kunna ge det stöd, den vård och omsorg den enskilde har rätt till. Inom socialtjänsten har den inre sekretessen betydelse för hur personalen får ta del av uppgifter om den enskilde inom sin egen organisation som tillhör samma nämnd. Inre sekretess innebär att uppgifter bara får lämnas ut i den utsträckning som är normal eller behövlig för ett ärendes handläggning eller för verksamhetens bedrivande i övrigt, men inte i större omfattning. Personalen får alltså enbart ta del av uppgifter i den utsträckning som behövs för att kunna utföra sina arbetsuppgifter eller för att handlägga ett ärende. Det är alltså endast den personal som behöver uppgifterna i sitt arbete, som får ta del av dem, (Ta del av uppgifter inom socialtjänst – sekretess. För socialtjänsten. - Socialstyrelsen). Grunden är dock att den enskilde alltid ska ge sitt samtycke till all informationsutbyte.

3.4 Bedömning

När den enskilde ansökt om bistånd ska biståndshandläggaren göra en bedömning utifrån den enskildes behov. Som ett led i behovsbedömningen provas om stödbehovet kan avhjälpas eller minskas genom generella insatser exempelvis bostadsanpassning, tekniska hjälpmedel eller bostadsbyte. Bedömningen innefattar att utreda de beskrivna livsområdena utifrån IBIC/ICF, vilka möjliga funktionsnedsättningar som identifieras och vad de i så fall har fått för konsekvenser för den enskildes förmåga att leva på en skälig levnadsnivå. Det ska bedömas om dessa konsekvenser och behov kan tillgodoses av den enskilde själv eller på annat sätt. Det är först efter en sammanvägd individuell bedömning av behovet, de egna resurserna och omständigheterna i övrigt som biståndshandläggaren kan konstatera om den enskilde har rätt till bistånd eller inte.

3.5 Beslut

Delegationsordningen styr vem som har delegation att fatta ett beslut. Beslut fattas enligt 4 kap. 1 § SoL normalt av biståndshandläggare vid kommunens myndighetsenhet. När handläggare inte har delegation ger handläggaren ett förslag till beslut till den som är delegat enligt delegationsordningen, det kan vara 1:e socialsekreterare, områdeschef eller nämnden.

Beslut i ett ärende om rätt till insats innebär bifall till ansökan. I annat fall avslås ansökan. Det kan också bli bifall till viss del av ansökan och avslag till viss del, så kallat delavslag. Skäl till avslag skall anges och kommuniceras i enlighet med Förvaltningslagen och beslutet skall motiveras samt meddelas sökanden. En ansökan skall bifallas om behov av insatsen föreligger och behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. När ett beslut har fattats skall enligt Förvaltningslagen ett skriftligt beslutsmeddelande lämnas till den enskilde eller dennes företrädare. Beslutet skickas till den enskilde eller dennes företrädare med post. Beslutet utgör grunden för ett uppdrag till utföraren. Om beslutet inte har kunnat verkställas inom tre månader från beslutsdatum skall detta inrapporteras till Inspektionen för vård och omsorg (IVO), se särskild rutin, *Rutin rapportering av ej verkställda beslut*.

3.5.1 Förbehåll och omprövning

Alla beslut om bistånd bör tidsbegränsas till maximalt 1 år om inte annat framgår av riktlinjen, för att säkerställa att insatsen motsvarar behoven och leder mot uppsatta mål. Beslut om särskilt boende och trygghetslarm tidsbegränsas normalt inte. Biståndshandläggaren har ansvar för att följa upp innan beslutet upphör att gälla.

Beslutet ska innehålla ett förbehåll om att beslutet kan återkallas/omprövas om det bedöms att den enskilde inte längre har behov eller inte använder sig av den beslutade insatsen. Det är dock viktigt att förbehållet kan förstås av den enskilde och vid vilka precisa förutsättningar en omprövning/återkallelse kan komma att göras. Det räcker inte med ”vid förändrade eller nya omständigheter”. Förbehållet ska vara dokumenterat i beslutet.

3.5.2 Kommunicering

Innan ett beslut fattas i ett ärende ska biståndshandläggaren, om det inte är uppenbart obehövt, underrätta den som är part om allt material av betydelse för beslutet och ge parten tillfälle att inom en bestämd tid yttra sig över materialet i enlighet med 25 § Förvaltningslagen. Att kommunicering skett ska dokumenteras. Av dokumentationen ska det framgå om och i så fall när och på vilket sätt beslutsunderlaget eller andra uppgifter har kommunicerats med den enskilde. Av dokumentationen ska det också framgå vilka synpunkter som den enskilde har fört fram till nämnden vid kommunicering samt när och på vilket sätt synpunkterna kom nämnden tillhanda (SOSFS 2014:5).

3.5.3 Överklagan

Om beslutet går den enskilde helt eller delvis emot kan det överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Vid delvis avslag eller avslag ska beslutet skickas per post tillsammans med information om hur beslutet kan överklagas. Det är endast den som berörs av ett beslut som får överklaga det. Biståndshandläggaren ska vara behjälplig med överklagan om den enskilde så önskar. Den enskilde ska skriftligen delge sin överklagan till den socialnämnd som fattat beslutet. Överklagandet skall ha inkommit inom tre veckor från det att den enskilde tagit emot beslutet.

Inledningsvis skall socialnämnden pröva att besvärshandlingen kommit in i rätt tid. Socialnämnden får, enligt Förvaltningslagen ändra sitt beslut. Ändrar socialnämnden sitt beslut så att den klagande får vad den ansökt om förfaller överklagandet. I annat fall ska nämnden sända skrivelsen och övriga handlingar till exempel tjänsteutlåtande där överklagandet bemöts, till förvaltningsrätten. Förvaltningsrätten kommer därefter att fatta beslut i ärendet. Ett beslut från Förvaltningsrätten ska

verkställas omedelbart. Såväl socialnämnden som den enskilde kan begära inhibition av ett beslut som fattats av allmän förvaltningsdomstol. Avslagsbeslut enligt 4 kap. 2 § SoL kan inte överklagas genom förvaltningsbesvär. Det blir i sådana fall fråga om laglighetsprövning enligt Kommunallagen (1991:900).

3.6 Uppdrag till utförare

När biståndshandläggaren beslutat om en insats ska utredningen och ett formulerat uppdrag överlämnas till enhetschef i utförarverksamheten, innan insatsen verkställs. Uppdraget ska vara utgångspunkt och grund för *hur* utförande verksamhet utformar insatsen.

I uppdraget till utföraren ska insatsernas mål och syfte tydligt framgå samt vilket behov av stöd och hjälp som verksamheten behöver ge för att tillgodose den enskildes behov samt datum för när ärendet ska omprövas. Eventuella önskemål från den enskilde kring insatsernas utformning, som framkommit i samband med utredningen, ska också framgå i uppdraget till utföraren (SOSFS 2014:5).

3.6.1 Lag (2008:962) om valfrihetssystem

I Essunga kommun beslutade kommunfullmäktige år 2010 att införa valfrihet i hemtjänst enligt Lag (2008:962) om valfrihetssystem (LOV). Valfrihetssystemet innebär att den enskilde som har beviljats hemtjänst, enligt socialtjänstlagen, har rätt att välja vem som skall utföra insatsen och som Essunga kommun godkänt och tecknat kontrakt med utföraren. Se vidare [Hjälp i hemmet - Essunga kommun](#).

3.7 Genomförande och genomförandeplan

Planering av när och hur insatser ska genomföras sker tillsammans med den enskilde, närstående eller legal företrädare och dokumenteras i en genomförandeplan (SOSFS 2014:5). Syftet med genomförandeplan är att för den enskilde och medarbetare, tydliggöra mål och detaljplanera för att nå måloppfyllelse för insatsen. Via genomförandeplanen ska lagens intention om den enskildes inflytande över insatsernas ”när” och ”hur” uppfyllas. Hur den enskilde varit delaktig vid planens upprättande ska framgå.

Enhetschefen ansvarar för att genomförandeplan upprättas. Inom 3 veckor från det att beslutet mottagits av utföraren ska utföraren ha upprättat en genomförandeplan. Uppföljning och vid behov revidering av genomförandeplanen ska göras av utföraren var 6:e månad eller tidigare vid behov. I ett korttidsboende bör genomförandeplanen upprättas snarast möjligt dock senast inom en vecka efter att den enskilde ankommit korttidsboendet.

Genomförandeplanen bör tillföras den enskildes personakt så snart planen är upprättad och den bör användas som utgångspunkt för fortlöpande anteckningar i journalen. Genomförandeplanen bör också användas som underlag för uppföljning av insatsen samt att den bör revideras vid behov. (SOSFS 2014:5).

3.8 Uppföljning

Syftet med uppföljning är att säkerställa att den enskilde får den beviljade insatsen utförd enligt beslutet och gällande författningar. Uppföljningen är också ett tillfälle för den enskilde att framföra eventuella klagomål på handläggningen av ett ärende eller utförandet av en insats, vilket är ett viktigt led i kvalitetsarbetet. För organisationen fyller uppföljning också ett viktigt ekonomiskt syfte, då det ytterst handlar om att säkerställa att rätt insatser kommer till rätt person i rätt tid.

Biståndshandläggaren har till uppgift att regelbundet följa upp beslutade insatser. Omfattningen av uppföljningen ska vara i paritet med insatsen och insatserna ska följas upp så länge de pågår. Tidsbegränsade beslut ska följas upp innan avslut. Utföraren har också till uppgift att regelbundet följa upp de utförda insatserna, vilket görs inom ramen för uppföljning av genomförandeplanen, se Rubrik 3.7 *Genomförande och genomförandeplan*.

En uppföljning kan föräledas av att:

- behoven hos personen har förändrats.
- synpunkter och klagomål har framförts av personen själv eller dennes närstående.
- omständigheterna i övrigt som gör att en uppföljning är aktuell.

Det åligger utföraren att omedelbart meddela biståndshandläggaren om det sker förändringar i den enskildes funktionstillstånd som påverkar rätten till bistånd. Det åligger också den enskilde att meddela förändrade förhållanden.

3.9 Dokumentation

Verksamheten ska utifrån IBIC-processen och lag-krav fortlöpande dokumentera. Dokumentation avseende grunduppgifter, utredningar, beslut, genomförandeplaner och uppföljningar samt journalanteckningar utgör den sociala dokumentationen.

Till grund för all dokumentation ligger bl.a. SOSFS 2014:5, *Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS*. Dokumentationen ska kunna användas för tillsyn, uppföljning, utvärdering, kvalitetssäkring, statistik och forskning (SOSFS 2014:5).

4. Hemtjänst

Människor ska i största möjliga utsträckning ges möjlighet att leva ett självständigt liv och kunna bo kvar hemma i sitt ordinära boende under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra. Genom hemtjänst, dagverksamheter eller annan liknande social verksamhet såsom exempelvis mötesplatser inom kommunal verksamhet, kyrka eller föreningsliv, underlättar det för den enskilde att kunna få bo kvar hemma och ändå ha kontakt med andra (5 kap. 4 - 6 §§ SoL)

De aktiviteter tillika, insatser som ryms i begreppet ”hjälp i hemmet” syftar till att underlätta den dagliga livsföringen för den enskilde, och därigenom underlätta ett kvarboende. Insatserna kan vara av servicekaraktär, eller bestå av personlig omvårdnad. Personlig omvårdnad ges för att tillgodose fysiska, psykiska och sociala behov. Serviceinsatser handlar om praktisk hjälp med hemmets skötsel exempelvis städning, tvätt, strykning, inköp. I hemtjänst ingår inte tjänster som storstädning, vädring av stora mattor, matlagning och bakning, skötsel och rastning av husdjur, trädgårdsskötsel, snöskottning och sandning. Vedhantering samt att elda i kamin/vedpanna ingår normalt inte i hemtjänstens arbetsuppgifter. Kommunens personal kan vara behjälplig med information om att sådana tjänster kan köpas av annan utförare.

4.1 Syftet med hemtjänst

Syftet med hemtjänst är att underlätta den dagliga livsföringen för enskilda personer. Hemtjänst är frivillig och ska leda till att den enskilde genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Hemtjänst ska göra det möjligt att bo kvar i det ordinära boendet även med omfattande vård- och omsorgsbehov. Detta innefattar också att arbeta vräkningsförebyggande. Det vräkningsförebyggande arbetet innebär bl. a. att:

- Tidigt uppmärksamma tecken på vanvård av bostaden, obetald hyra eller att störningar sker
- Stödja personen i att ta adekvata kontakter, t ex med biståndsenheten, försörjningsstöd eller hyresvärd
- I perioder av ökad ohälsa ta ett större ansvar för att avhjälpa situationen eller förhindra att den eskalerar (d.v.s. ”göra åt”) och hjälpa personen att ta nödvändiga kontakter.

Det är viktigt att personalen har ett trygghetsskapande såväl som rehabiliterande förhållningssätt som genomsyrar genomförandet av alla insatser. Handläggaren har som myndighetsperson ett ansvar att under utredningens gång och vid uppföljning att uppmärksamma och beakta den enskildes behov av stöd utifrån ett vräkningsförebyggande arbete, och utföraren motsvarande ansvar under insatstiden.

Insatserna ska utformas så att det stärker den enskildes förmågor och ökar möjligheterna att leva ett självständigt liv. Målet är att den enskilde upplever vardagslivet som meningsfullt. Hemtjänst kan beviljas till personer oavsett ålder som har behov kopplade till åldrande, sjukdom eller funktionsnedsättning. Stödet kan handla både om serviceinsatser och personlig vård. Hemtjänst utförs under dygnets alla timmar, alla dagar på året.

Även om huvudinriktningen är att stärka den enskildes möjligheter att bo kvar hemma finns det förhållanden när en skälig levnadsnivå bättre kan nås i särskilt boende. Kommunen har rätt att, när flera möjliga insatser kan tillgodose behovet, välja det mest kostnadseffektiva sättet (Kammarrätten i Göteborg 2013-05-20, mål nr 158-13,

Kammarrätten i Göteborg 2020-11-20, mål nr 3540-20). Detta gäller när kostnaderna för de sammantagna insatserna för kvarboende väsentligen överskrider den för särskilt boende eller korttidsboende. Det är dock alltid den enskildes egen vilja som avgör om insatserna ska ske i ordinärt boende eller särskilt boende. Ansvarig utförare ska ta kontakt med biståndshandläggare för att planera för närmare uppföljning och dialog med den enskilde när stödinsatserna i ordinärt boende överskrider 120 timmar i månaden, exklusive restid, vak vid palliativ vård samt dubbelbemanning.

4.1.1 Makar, familjer och andra som delar hushållsgemenskap

Sammanboende äkta makar har en förpliktelse att bistå varandra med de sysslor som förekommer i ett hem (Äktenskapsbalken (1987:230) 1 kap.2 och 4 §§). I dessa riktlinjer gäller samma förutsättningar för ogifta sammanboenden samt hemmavarande barn över 18 år. Finns det minderåriga barn/ungdomar i hushållet ingår att ta ställning till vad som är rimligt att barn/ungdomar i familjen kan hjälpa till med. Avseende hemmaboende barn, se dom Kammarrätten i Göteborg målnr 3797-10 daterad 2011-02-07. Vid vård- och omsorgsinsatser såsom personlig omvårdnad kan inte äktenskapsbalkens bestämmelser åberopas som avslagsgrund.

4.1.2 Vård i livets slut i hemmet

Målet med den palliativ vården är att tillgodose patientens och de närståendes behov under den senare delen av en icke botbar sjukdom, det vill säga palliativ vård i livets slutskede. Det huvudsakliga målet med vården ändras därmed från att vara livsförlängande till att vara lindrande. Vården som kommunen bedriver ska vara likvärdig för alla oavsett ålder, diagnos, kulturell bakgrund, etnicitet och religion. Kommunens palliativa vård utgår från socialstyrelsens *”Nationellt kunskapsstöd för god palliativ vård”* och cancer centrumets *”Palliativ vård i livets slutskede, nationellt vårdprogram”* (Riktlinje för palliativ vård, Essunga kommun, 2023-07-25).

Vid palliativ vård i livets slutskede beviljar biståndshandläggare i samråd med sjuksköterska, ett s.k. öppet hemtjänstbeslut. Detta ger utrymme till förändringar av vården från dag till dag. Sjuksköterska identifierar omvårdnadsbehovet tillsammans med omvårdnadspersonal, patienten och närstående. Beslutet inkluderar samtliga sjukvårds- och omvårdnadsinsatser och ersätter tidigare beslut om hemtjänst.

Palliativ vård i livets slutskede kan även utföras inom korttidsboende, biståndshandläggare fattar beslut om korttidsboende efter ansökan från enskild eller företrädare, se vidare under rubrik *Korttidsboende, 6.1.2*. Vid en ansökan om kommunalt betald Hospice-plats för palliativ vård i livets slutskede, se *Rutin för handläggning av Hospice-ansökan*.

4.2 Beslut om hjälp i hemmet - hemtjänstinsatser

I de följande avsnitten beskrivs innehållet, förutsättningar och omfattning i de insatser som vanligen beviljas inom ramen för hemtjänst. Det är alltid den enskildes behov som styr. Den enskilde får vård och omsorg utifrån en utredning och ett beslut. I utredningen, beslutet och uppdraget ska det framgå vad funktionsnedsättningen består av och vilka konsekvenser det har fått för den enskilde. Biståndsbeslutet ska formuleras så att det klart framgår vilket mål som ska uppnås med insatsen. Det ska framgå inom vilka livsområden och hur omfattande behovet av stöd är.

4.2.1 Tillfälligt utökat behov och uppehåll av beviljade biståndsinsatser

Ibland kan förutsättningar förändras snabbt, exempelvis om den egna hälsan sviktar eller att en anhörig som brukar stödja blivit sjuk. Vid tillfälligt utökade behov kan enhetschef för hemtjänsten utöka insatserna under maximalt 5 dagar utan att ett nytt beslut fattas, för att möjliggöra nödvändigt vård/stöd för den enskilde. Ett Lifecare-meddelande skickas till biståndshandläggare omgående med information om vilka insatser som tillfälligt utökats samt orsak. Kvarstår behovet efter 5 dagar gör biståndshandläggaren en uppföljning och utifrån ansökan utreder fortsatt behov av stöd.

Vid behov av utökade insatser utanför kontorstid kan sjuksköterska inom kommunal primärvård göra bedömningen av tillfällig utökad hemtjänst för personer inskrivna i kommunal primärvård. För personer som har hemtjänst men inte är inskrivna i kommunal primärvård, ska hemtjänstpersonal samråda med sjuksköterska i kommunal primärvård, innan hemtjänstinsatser tillfälligt utökas. En skriftlig återkoppling ska ske till biståndshandläggare via Lifecare-meddelande nästkommande vardag så att biståndshandläggaren kan göra en ny behovsbedömning efter 5 dagar kring omvårdnadsbehovet.

4.2.2 Bistånd i form av ”hemtjänst under utredningstid”

Med bakgrund i Lag om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård har kommunen ansvar att omedelbart möjliggöra hemgång för färdigbehandlade patienter. Hemtjänst under utredningstid syftar till att den enskilde ska kunna återgå hem från sluten hälso- och sjukvård till ordinärt boende skyndsamt. Hemtjänst under utredningstid är aktuellt när den enskilde har behov av dagliga insatser som det är svårt att bedöma omfattningen av i samband med hemgång från sluten hälso- och sjukvård. De dagliga insatserna ska bestå av både hemtjänst och/eller rehabiliterande insatser. Representant/er från ett s.k utredningsteam, bestående av biståndshandläggare, arbetsterapeut, fysioterapeut, rehabassistent och sjuksköterska inom kommunal primärvård möter upp den enskilde i hemmet. Utredningsteamet planerar vilket stöd som behövs i den dagliga livsföringen under den närmaste tiden efter sjukhusvistelsen, såväl hemtjänst som rehabiliterande insatser. Inom 3 veckor sker en uppföljning med biståndshandläggare och utredningsteamet (se vidare *Ärendegång Utredningsteamet samt Checklista*).

För att tillförsäkra att den enskilde får rätt insats är det viktigt att utredningsteamet kontinuerligt dokumenterar förändringar av vårdbehovet. Dokumentationen ligger till grund för biståndshandläggarens uppföljning som tillsammans med den enskildes uppfattning ska påvisa det aktuella behovet.

Livsområde	Innehåll	Frekvens/Omfattning	Särskilda villkor
Allmänna uppgifter och krav	Beslutet avser ett rambeslut, med fokus på det stöd och den omvårdnad som är nödvändig den närmaste tiden efter sjukhusvistelse.	Individuell prövning Kan beviljas under maximalt 3 veckor för att sedan omprövas till att övergå till ett beslut som motsvarar de faktiska behoven.	Insatsen får endast användas i samband med utskrivning från slutenvård.

Känsla av otrygghet		Hemtjänst under utredningstid kan vara mycket omfattande under hela dygnet för att kunna möta behoven efter sjukhusvistelse. Behoven ska regelbundet utvärderas och anpassas i takt med att den enskildes behov förbättras och stabiliserar sig.	
---------------------	--	--	--

4.2.3 Städning

Med städning avses så kallad vardagsstädning och omfattar 2 rum och kök, 1 hall och 1 badrum (både dusch och toalett om de är i separata rum). Om bostaden är större kan behovet tillgodoses genom att städa olika rum efter önskemål från den enskilde. Om två makar har separata sovrum städas de bådas sovrum.

Livsområde	Innehåll	Frekvens/Omfattning	Särskilda villkor
Hemliv Allmänna uppgifter och krav Förflyttning	Städning består av förekommande uppgifter som exempelvis; - dammsugning av fria golvytor och mattor. - torkning av fria golvytor - dammtorkning av fria ytor. - vädring av mindre mattor i kök, sovrum och hall. - rengöring av dusch badrum och wc - rengöring av disk- och köksbänkar. - torkning runt handtag av skåpsdörrar. I städningen ingår fönsterputsning för 2 rum och kök, 1 hall och 1 badrum, noggrann	Kan beviljas 1 tillfälle var tredje vecka. Vid särskilda behov kan insatsen beviljas med tätare intervall Fönsterputsning, 1 gång per år. In och utsida av fönster	Beakta alltid hushållsgemenskap. Om städning är den enskildes enda hjälpbehov kan information ges om att det finns privata utförare som ett alternativ. Till följd av sjukdomstillstånd som exempelvis allergier, inkontinensbesvär eller synnedsättning som orsakar att man spiller mycket kan mer frekvent städning beviljas. Behovet ska tydligt beskrivas i utredning, beslut och beställning. Relevanta intyg kan vid behov begäras som en del av beslutsunderlaget. Ändamålsenlig städutrustning ska

	rengöring av fläkt, kyl och frys (inkl avfrostning) Gardinbyte kan hänvisas till kommunens fixartjänst	Avfrostning av frys, noggrann rengöring av kyl och fläkt, en gång per år.	tillhandahållas av den enskilde, om inte annat är överenskommet i avtal med extern utförare. För professionell fönsterputsning hänvisas till privata aktörer.
--	---	--	---

Undantag

Avseende storstädning, trädgårdsarbete, snöröjning, sandning vid halka eller utförande av tekniskt underhåll och reparationer i den enskildes ordinära bostad hänvisas till privata aktörer som erbjuder tjänsterna (KmR i Stockholm, mål nr 6311-11). Flera städtillfällen på grund av husdjur eller städbehov som orsakas av hemmavarande barn över 18 år eller inneboende ingår ej. Avseende hemmaboende barn, se dom Kammarrätten i Göteborg målnr 3797-10 daterad 2011-02-07.

Kostnaden för storstädning eller sanering av bostaden bekostas av den enskilde. Om den enskilde inte har ekonomiska möjligheter att betala för saneringen hänvisas den enskilde till att ansöka om ekonomiskt bistånd. Omsorgspersonal kan vara den enskilde behjälplig med att ta nödvändiga kontakter. I vissa fall finns behov av sanering av bostaden av arbetsmiljöskäl, en dialog ska då ske med ansvarig utförarchef för att hitta lösning i det enskilda fallet. För hjälp med att packa ner tillhörigheter vid flyttning och att flyttstäda hänvisas till privata aktörer som erbjuder tjänsterna.

4.2.4 Tvätt och klädvård

Livsområde	Innehåll	Frekvens/Omfattning	Särskilda villkor
Hemliv Allmänna uppgifter och krav Förflyttning	Avser tvätt i hushållstvättmaskin och i insatsen ingår: - boka tvättid - samla ihop och sortera tvätt - lägga tvätt i tvättmaskinen - torka, hänga tvätt, vika ihop och lägga in tvätt i klädförvaringen - strykning av skjortor och liknande i rimlig omfattning - enklare lagning som att sy i en knapp Handtvätt, mangling, tvätt av mattor och gardiner ingår inte.	Kan beviljas 1 tillfälle varannan vecka. Vid särskilda behov kan insatsen beviljas med tätare intervall.	Beakta alltid hushållsgemenskap. Till följd av sjukdomstillstånd som exempelvis inkontinensbesvär kan mer frekvent tvätt beviljas. Behovet ska tydligt beskrivas i utredning, beslut och beställning. Relevanta intyg kan vid behov begäras som en del av beslutsunderlaget. Strykning är delar i den praktiska skötseln av ett hem och ingår i begreppet hemtjänst.

4.2.5 Enklare hushållsgöromål

Enklare hushållsgöromål som diska och rengöra hjälpmedel kan ingå i andra insatser om dessa är beviljade.

Husdjur och skötsel av dessa är i första hand ett ansvar som åvilar den enskilde. Hänvisning kan ske till privata aktörer som erbjuder tjänster inom området. Om djur riskerar att fara illa har socialtjänstens medarbetare ansvar för att anmäla detta till Länsstyrelsen enligt Lex Maja. [Sekreteressbrytande bestämmelser när djur far illa – Lex Maja. För hälso- och sjukvården och socialtjänsten. - Socialstyrelsen](#)

Att få källsorterade sopor transporterade till en återvinningsstation är inte en insats som beviljas som bistånd då insatsen bedöms vara ett stöd som är utöver lagens intentioner om skälig levnadsnivå, se KmR Sundsvall, mål nr 2305-14, daterad 2015-05-20. Förvaltningsrätten anser vidare att bistånd till rengöring av förpackningar och källsortering inte är nödvändigt för att vara tillförsäkrad en skälig levnadsnivå (FR Göteborg, mål nr 6063-20). Senast 1 januari 2027 (implementeringsperiod 2024-2027) ska de nya bestämmelserna om fastighetsnära förpackningsinsamling vara genomförda, [Nya förbättrade regler om förpackningsinsamlingen - Regeringen.se](#), vilket innebär att kommunerna tar över ansvaret för insamlingen av förpackningsavfall (ex papper, plast, metall och glas).

Hantering av ved såsom att bära in ved, elda i och aska ur vedpanna beviljas och utföres inte av hemtjänst.

Livsområde	Innehåll	Frekvens/Omfattning	Särskilda villkor
Hemliv Allmänna uppgifter och krav Förflyttning	Enklare hushållsgöromål består av förekommande uppgifter som exempelvis; - bäddning av säng. - Byte av sängkläder - Hjälp att diska en gång per dag. - vattna blommor. - ta in post. - bära ut hushållssopor. - rengöra hjälpmedel. - plocka ner saker från skåp i räckhöjd - Husdjursskötsel	Bädda säng, dagligen. Byte av sängkläder, varannan vecka Individuell bedömning utifrån psykiskt mående och välbefinnande.	Beakta alltid hushållsgemenskap. Undantag kan göras för personer som av hälsoskäl har behov av renbäddning mer frekvent. Relevanta intyg kan vid behov begäras som del av beslutsunderlag. Endast i sällsynta fall kan husdjur anses nödvändiga för den enskildes livsföring och hälsa. Det är enbart vid särskilt synnerliga

			omständigheter och mycket ömmande skäl utifrån den enskildes hälsa som det kan beviljas stöd för skötsel av husdjur, såsom tex att rasta/utfodra hundar eller att utfodra katter/tömma kattlådor (Kammarrätten i Göteborg 2021-01-21, målnr 5805-20, Kammarrätten i Jönköping 2024-04-29, målnr 3338-23)
--	--	--	--

4.2.6 Att skaffa varor och tjänster

Kommunerna, likt Essunga kommun, står inför stora utmaningar kopplat till ekonomi och kompetensförsörjning. Dessa utmaningar kräver en omställning till digitala arbetssätt. Sveriges kommuner har tillsammans med SKR enats om en strategisk agenda – *Kommungemensamt handslag för välfärdsutveckling genom digitalisering*. Arbetet med Handslaget och att införa digitala lösningar i kommunernas olika verksamheter, däribland hemtjänst, kommer pågå under 2024-2027.

Essunga kommuns målsättning är att på sikt införa digitala inköp av dagligvaror via E-tjänst för att möjliggöra en effektivisering samt ökat deltagande hos den enskilde i samband med inköp. Kammarrätten i Jönköping har i dom, målnr 1152-18 (2019-08-16) också konstaterat att behov av inköp kan tillgodoses i form av stöd att få hjälp att beställa dagligvaror och få dem hemkörda, samt stöd att plocka upp varor. Rätt förelåg inte att medfölja under inköp. Även inköp av sällanvaror såsom apoteksvaror och kläder etc finns tillgängligt med hemleverans i Västra Götalands län.

Insatsen inköp avser inköp av livsmedel och dagligvaror. Inköp sker i en butik och i den för hemtjänsten lämpligaste affären. Den enskildes möjligheter att själv utföra inköpen, till exempel genom distansköp eller genom att nyttja färdtjänst ska beaktas i utredningen. Vid behov av hjälp med andra inköp som tex, apoteksinköp eller inköp av kläder med mera så görs en särskild ansökan om insatsen.

Utförarpersonal hanterar inte bank/betalkort utan i första hand ska livsmedelskort (ex ICA-kort) som är kopplat till konto eller laddat med pengar användas. I första hand ordnas detta av anhöriga, god man/förvaltare. I avsaknad av anhöriga är hemtjänstens personal behjälpliga med att ordna ett livsmedelskort.

Livsområde	Innehåll	Frekvens/Omfattning	Särskilda villkor
Hemliv Allmänna uppgifter och krav Förflyttning	Avser inköp av livsmedel och dagligvaror och i insatsen inköp ingår: - upprätta inköpslista samt ge stöd att handla rätt mängd utifrån behov - genomföra inköp/beställning av varor - ställa in dagligvarorna i kyl, frys och skåp/skafferi. - stödja personen med att se över och slänga gammal och otjänlig mat från kylskåp och skafferi. - ge stöd med att handla rätt mängd utifrån behov. - torka ur kylskåp och skafferi vid behov. Övriga inköp, sk sällaninköp, i form av inköp av kläder/skor samt övriga varor som behövs för den dagliga livsföringen som inte finns i livsmedelsaffär sker i den för utföraren lämpligaste affären med fullgott sortiment. Inköp av apoteksärenden Hämta och lämna paket hänvisas i första hand till hemleverans.	Beviljas vid 1 tillfälle per vecka. Inköp av kläder 2 gånger per år. Inköp på apotek, 1 gång varannan vecka. Hämta och lämna paket som klassas som brev, 1 gång per månad.	Beakta alltid hushållsgemenskap Vid övertagande av läkemedelsansvar tillgodoses leveranshanteringen av läkemedlen genom den kommunala primärvården.

Post- och bankärenden

Post- och bankärenden, handhavande av ekonomi och räkningar beviljas normalt inte utan ska i första hand utföras av anhörig, god man eller liknande företrädare. Möjlighet för den enskilde att utfärda fullmakt till någon, anhörig eller annan närstående, bör ges information om. Grundregeln är att kommunens personal inte ska ha hand om eller hantera den enskildes bankkonto, privata medel eller betala räkningar. Detta avser både i ordinärt boende samt särskilt boende.

Om ingen anhörig, god man eller liknande företrädare finns som kan stödja den enskilde i dessa ärenden ska övervägning ske om att anmäla behov av god man eller förvaltare eller motivera och stötta den enskilde att ansöka om god man. Ansökan/anmälan av god

man/förvaltare görs av biståndshandläggare eller enhetschef för utförarverksamheten; av den som har bäst kännedom om den enskilde eller i samverkan. För personer som bor på särskilt boende görs anmälan av enhetschef för särskilt boende. Biståndshandläggare kan också ta en kontakt med kommunens socialsekreterare för ekonomiskt bistånd, efter samtycke från den enskilde, för att höra om den enskilde är berättigad till förmedling av egna medel i väntan på god man/förvaltare.

Hjälp med post- och bankärenden kan i undantagsfall beviljas i väntan på att den enskilde får en företrädare, förutsatt att behovet inte kan tillgodoses av anhöriga eller liknande kontakter.

I de fall denna insats beviljas, kan ärendena exempelvis innefatta följande:

- Följe till post/bank, men personalen deltar inte aktivt i själva ärendet.
- Stöd med att fylla i post/bankgiro utifrån givna instruktioner från den enskilde, förutsatt att den enskilde själv kan förstå hur det ska göras, samt ta ansvar för vilka räkningar som ska betalas och kontrollera blanketten. Den enskilde godkänner och skriver under.

Beviljas 1 gång/månad.

4.2.7 Personlig vård

För de personer som har dagligt behov av stöd med personlig vård och klädsel, ingår även så kallad hygienstädning d.v.s. daglig uppfräschning av toalettutrymmet. Vid bedömt behov av hjälp med personlig vård ingår även rengöring av hjälpmedel, såsom exempelvis hörapparat och rullstol, efter behov – ”helt, rent och funktionsdugligt”,

Livsområde	Innehåll	Frekvens/Omfattning	Särskilda villkor
Personlig vård Allmänna uppgifter och krav	Personlig vård består av förekommande uppgifter som rör den egna personen exempelvis:		Särskilda restriktioner finns kring vissa diagnoser, såsom diabetes vad avser pedikyr. En riskbedömning görs av sjuksköterska som kan hänvisa till legitimerad fotvårdsterapeut. En ändamålsenlig och bra nagelsax eller tång ska finnas.
Personlig hygien	- Att tvätta sig (tvätta hela eller delar av kroppen, dusch, hårtvätt, föna och att torka sig) - Att sköta kroppsvård (klippa naglar, kamma hår, rakning, smörjning, munhygien, enklare make-up, rengöring av glasögon/hörapparat, - skölja upp stödstrumpor)	Personlig hygien beviljas dagligen över dygnet Insatsen dusch beviljas efter en individuell prövning men ges normalt upp till 2 tillfällen per vecka.	Med rakning avses inte intimrakning.
Att sköta toalettbehov	- Att sköta toalettbehov (stöd vid toalettbesök,	Toalettbesök beviljas dagligen över dygnet.	

På- och avklädning	byte av inkontinensskydd, tömning av urinpåse, stomipåse och fristående toalett).	På- och avklädning beviljas dagligen över dygnet.	Vid måltidsstöd beakta hushållsgemenskap
Att äta och dricka	- Att klä sig (att klä på och av sig, och byta kläder vid behov). - Att äta och dricka (praktisk hjälp att äta och dricka (matning), vid behov närvara vid måltiden).	Beviljas vid behov i samband med huvudmålen och mellanmålen.	

4.2.8 Förflyttningar

Avser ett brett samlingsbegrepp för stöd med förflyttningar, eller att röra sig inom hemmet. Kan innebära stöd vid gång med eller utan gånghjälpmedel, förflyttningar i rullstol, förflyttningar mellan exempelvis säng och stol

Livsområde	Innehåll	Frekvens/omfattning	Särskilda villkor
Förflyttning	- Att ändra grundläggande kroppsställning. - Att lyfta och bära föremål. - Att gå - Att gå i trappa. - Att röra sig inom hemmet.	Upp till flera gånger över dygnet utifrån individuellt behov.	

4.2.9 Beredning av måltider

Beredning av måltider innebär att iordningställa eller bereda enklare måltider, såsom att koka gröt, skala potatis till någon som själv kan tillaga dem, värma/steka på korv, färdiga köttbullar, ägg. Utgångspunkten med att bereda enklare måltider är att tidsåtgången ska motsvara den tid det tar att värma en färdig fryst maträtt.

Livsområde	Innehåll	Frekvens/Omfattning	Särskilda villkor
Hemliv Allmänna uppgifter och krav Förflyttning	Att iordningsställa enklare måltider såsom att värma, bereda/tillreda enklare måltider till lunch eller middag, frukost, kvällsmat och mellanmål. Att duka, servera, uppläggning på tallrik och dela mat ingår. Att städa upp efter matlagning och diska (diska och plocka bort samt torka av bänkar och bord)	Utifrån individuella behov. Hjälp att diska ingår 1 gång per dag, inte vid varje måltid.	Beakta alltid hushållsgemenskap. Stödet avser den biståndsberättigade personen. Rengöring av mikrovågsugn ingår.

4.2.10 Matdistribution

Matdistribution innebär att den enskilde ansökt och blivit beviljad distribution av mat. Den enskilde får levererat tillagade, portionsförpackade måltider. God nutrition är en viktig del för att förebygga och bibehålla hälsan.

Livsområde	Innehåll	Frekvens/omfattning	Särskilda villkor
Hemliv Allmänna uppgifter och krav	Att få dagens huvudmål hemlevererat.	För ett beviljande ska ett dagligt behov föreligga, dvs 7 portioner/vecka.	Insatsen beviljas för personer som inte själv kan tillgodose dagens huvudmål, t ex genom inköp av färdigrätter eller matlådor i samhället. Specialkost, allergi såsom tex gluten eller laktosintolerans, konsistensanpassad på grund av tex sväljsvårigheter, ska styrkas med medicinska

			underlag (ex journalanteckning) från läkare, dietist eller dysfagisjuksköterska.
--	--	--	--

Av de nya föreskrifterna och allmänna råd om förebyggande av och behandling vid undernäring, HSLF-FS 2022:49, understryks att den som bedriver verksamhet enligt SoL och LSS ska fastställa rutiner för hur undernäring ska förebyggas, hur risker för undernäring ska upptäckas och när och hur hälso- och sjukvården ska kontaktas för bedömning när risk upptäckts. [Nya föreskrifter och allmänna råd om förebyggande av och behandling vid undernäring \(socialstyrelsen.se\)](https://socialstyrelsen.se/om-socialstyrelsen/om-socialstyrelsen/ny-foreskrifter-och-allmanna-rad-om-forebyggande-av-och-behandling-vid-undernaring)

Av Kmr 2023-04-17 målnummer 649-23 framkommer att skälig levnadsnivå blir ett uttryck för vissa minimikrav på insatsen vad gäller kvaliteten. Kammarrätten anser att behov av färdiglagad mat som utgångspunkt kan tillgodoses genom hjälp med att beställa hem färdigrätter. Det framgår inte att det alternativet, utifrån näringssynpunkt eller valfrihet, inte skulle uppfylla en skälig levnadsnivå. Matdistribution bör därför som insats i huvudsak beviljas personer som inte själva kan tillgodose dagens huvudmål på sådant sätt, t ex vid behov av särskilt anpassad kost såsom näringsberikad, allergianpassad kost eller timbalkost (finpasserad).

4.2.11 Utevistelse promenad

En specifik form av förflyttning som syftar till att den enskilde ska komma ut och få frisk luft, bibehålla hälsa och bryta social isolering.

Livsområde	Innehåll	Frekvens/Omfattning	Särskilda villkor
Förflyttning	Personal följer personen på en kortare promenad i närområdet med eller utan personligt hjälpmedel. Det ingår i insatsen att ta av och på ytterplagg.	1 tillfälle per vecka.	Insatsen avser inte att ersätta insatsen ledsagning om syftet är att delta/besöka någon särskild aktivitet. Insatsen beviljas vanligen inte i kombination med insatsen social tid eller dagverksamhet om syftet i huvudsak är att bryta isolering.

4.2.12 Social tid

Syftet med insatsen är att förhindra och bryta social isolering, för de personer som har ett mycket begränsat nätverk och på grund av detta känner stor ensamhet eller otrygghet. Beviljas till de personer som inte själva klarar att delta i sociala aktiviteter eller har någon annan social relation och upplever psykisk ohälsa på grund av avsaknad av social kontakt. Behovet av social kontakt bör i första hand tillgodoses genom t ex att ge tillgång till andra sociala arenor, såsom mötesplatserna, och även beakta möjligheten att bredda nätverket genom att skapa kontakt med aktivitetssamordnare, kyrka och organisationer i samhället som kan erbjuda sociala insatser.

Livsområde	Innehåll	Frekvens/omfattning	Särskilda skäl
Mellanmänniskliga interaktioner och relationer	Stöd med att kontakta organisationer/förenings liv. Stöd från personal kan även innefatta att t ex läsa tidningen, dricka en kopp kaffe, lösa korsord eller dylikt	1 tillfälle/vecka Omfattningen kan reduceras vid övriga omsorgsinsatser. I dessa fall är det viktigt att behovet av social samvaro tas med i bedömningen av insatser och inkluderas i övriga insatser.	Insatsen social tid bör inte beviljas i de fall personen redan är beviljad insatser av social karaktär såsom: Promenad Dagverksamhet Hemtjänst med dagliga insatser

4.2.13 Trygghetslarm

Trygghetslarm är en insats för att komma i kontakt med personal och få stöd och hjälp vid oförutsedda situationer där hjälp behövs för att tillgodose omvårdnadsbehovet. Trygghetslarm kan beviljas när den enskilde upplever en känsla av otrygghet och syftar till att skapa trygghet för den enskilde. Insatsen ska vara första steget för att tillgodose trygghetsbehovet i den enskildes bostad.

Digitala produkter (ex GPS-larm, mobilt larm, dörrlarm) kan erbjudas som ett alternativ till trygghetslarm och för att genomföra digitala trygghetsbesök digitalt. De digitala produkterna används för att säkerställa en trygg situation och säkerhet mellan de planerade fysiska besöken men även utanför bostaden. Enhetschef för utförare fattar beslut, efter samtycke från enskild, om beställning av digitala produkter.

Livsområde	Innehåll	Frekvens/Omfattning	Särskilda villkor
Känsla av trygghet	Trygghetslarm innebär att den enskilde via en larmknapp kan komma i direkt kontakt med personal dygnet runt, vid oförutsedda akuta situationer.		Nyckel till ytterdörr ska upplåtas för genomförande. Vid upprepade larm ska en utredning avseende behoven göras och insatser beviljas utifrån dessa. Om den enskilde

			larmar upprepade gånger mellan besök är detta ett skäl att åter se över behovet av insatser.
--	--	--	--

4.2.14 Stöd för trygghet

Stöd för trygghet/otrygghet beviljas vanligtvis inte om den enskilde är beviljad ett trygghetslarm och har förmågan att använda detta för att påkalla hjälp eller om det finns andra insatser som tillförsäkrar trygghet. Trygghet ska i första hand stärkas genom att personalen har ett trygghetsskapande förhållningssätt och att personalen vid samtliga genomförda insatser har en dialog med den enskilde om hur han/hon upplever sin trygghet och hur det kan tillgodoses vid redan befintliga besök. Upplevelsen av otrygghet bör utöver det planerade stödet kunna tillgodoses genom att den enskilde personen har möjlighet att larma när behovet faktiskt uppstår. Trygghetsskapande stöd ska i genomförandeplanen i första hand utformas genom digitala produkter därefter telefonkontakt eller fysiskt besök.

Av regeringens proposition 2022/23:131 föreslås en ändring i socialtjänstlagen (2001:453) som förtydligar möjligheten att använda digital teknik när insatser ges i form av hemtjänst eller boende i särskilda boendeformer för äldre. Exempel på digital teknik är trygghetslarm med GPSfunktion och kamera för tillsyn i bostaden. Kommunen har som ambition att ytterligare utveckla digitala lösningar inom tillsyn/trygghet och en variant är att använda sig av e-tillsyn.

I de fall besöket enbart handlar om tillsyn, utifrån säkerhet i hemmet och trygghetslarm inte kan användas adekvat av den enskilde, ska utformningen nattetid i första hand ske i form av e-tillsyn. Enhetschef för utförare fattar beslut efter samtycke från enskild om dörrlarm/e-tillsyn för de personer som har en allvarligare kognitiv nedsättning.

Livsområde	Innehåll	Frekvens/Omfattning	Särskilda villkor
Känsla av otrygghet	Planerat tillfälle då hemtjänstpersonal stämmer av med den enskilde utifrån målet med stödet i biståndsbeslutet och utifrån det görs bedömningen om det blir digital tillsyn, telefonsamtal eller tillsynsbesök.	I beslutet anges inte omfattning, utan planeras i utformning och tillfällen i genomförandeplan. Ska framgå i utredning, beställning och beslut varför extra stöd för trygghet och tillsyn beviljas, detta då behovet av trygghet normalt sett kan anses vara tillgodosett genom befintliga besök från hemtjänsten.	Insatsen beviljas normalt inte till personer som kan använda sig av trygghetslarm.

4.2.15 Stöd att genomföra egenvård

I lagen om egenvård (2022:1250) definieras egenvård som en hälso- och sjukvårdsåtgärd som behandlande hälso- och sjukvårdspersonal, med legitimation eller särskilt förordnande, har bedömt att den enskilde kan utföra själv eller med hjälp av någon annan.

Om den enskilde behöver hjälp i samband med egenvården kan ansökan om insatser enligt socialtjänstlagen göras. Biståndshandläggaren behöver ta del av egenvårdsdokumentationen för att kunna fatta ett beslut. Planeringen om egenvårdens utförande ska ha gjorts av legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal i samråd med den enskilde och den utförare som ska tillhandahålla personal för egenvården. Insatsen ges under en begränsad tid och uppföljningsansvaret samt information kring åtgärderna ligger hos den hälso- och sjukvårdsprofession som har gjort bedömningen gällande egenvård.

[Lag \(2022:1250\) om egenvård | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

[Ändrade regler vid egenvård – Meddelandeblad \(socialstyrelsen.se\)](#)

Länsgemensam Riktlinje: [Egenvård - Vårdsamverkan i Västra Götaland \(vardsamverkan.se\)](#)

Livsområde	Innehåll	Frekvens/Omfattning	Särskilda villkor
Personlig vård Att sköta sin egen hälsa.	Till exempel läkemedelshantering, TENS- behandling, genomföra ordinerat träningsprogram.	Omfattning i enlighet med ordinationen.	Personen ska i samband med ansökan inkomma med en skriftlig bedömning av egenvård från den legitimerade personalen som ordinerat insatsen och bedömt att den kan genomföras som egenvård.

4.2.16 Ledsagning

Syftet med insatsen är att den enskilde, som på grund av funktionsnedsättning eller sjukdom, ska få stöd med att förebygga och bryta social isolering och ta del av enklare aktiviteter i närområdet, delta i samhällsgemenskapen såsom intresseföreningar, kulturliv eller medborgerligt liv. (prop 1979/80:1 s.301). Enligt socialtjänstlagen ska kommunerna genom olika insatser verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och leva som andra. Ledsagningen ska ge den enskilde möjligheten att ta sig till och från en aktivitet. Insatsen beviljas då, som ett led i strävandena att underlätta för den enskilde att ha kontakter med andra och att delta i det samhällsliv individen verkar och lever i.

Ledsagning är en insats som också kan bli aktuell när den enskilde behöver hjälp till och från, i undantagsfall under, besök på vårdinrättningar, tandläkare eller optiker. Kammarrätten i Göteborg (4067-15) konstaterade att ledsagning till sjukvårdsinrättning som regel ska tillgodoses via sjukresor och med hjälp av vårdpersonalen mellan vårdavdelningar. Kammarrätten i Jönköping (2906-13) bedömde att rätt till ledsagning under sjukresan, trots oro, inte förelåg. Av dom KmR 2741-20 understryks att bistånd

enligt socialtjänstlagen avseende ledsagning vid sjukhusbesök alltid måste prövas individuellt liksom andra bistånd. Ledsagning till sjukvårdsinrättningar är således avsett i undantagsfall. Viktigt att också ta reda på och utreda att inte heller närstående har möjlighet att stödja den enskilde i den aktuella situationen eller att behovet kan tillgodoses på annat sätt.

Livsområde	Innehåll	Frekvens/Omfattning	Särskilda villkor
Förflyttning	Ledsagning är enligt Socialstyrelsens termbank en insats i form av följeslagare ute i samhället för person med funktionsnedsättning. Insatsen ledsagning syftar till att bryta isolering, ge trygghet och öka möjligheten till aktiviteter utanför hemmet. Följe ”från punkt a till punkt b”, till en aktivitet eller sammanhang som kan motverka social isolering.	Normalt beviljas 4 timmar per månad. För de personer som bor nära de kommunala mötesplatserna kan ledsagning beviljas utan tidsangivelse. Syftet är att verka för ett aktivt deltagande i sociala aktiviteter.	Andra former för att motverka isolering, såsom mötesplatser, ska prövas i första hand. Viss omvårdnad kan förekomma under ledsagningen. Ledsagaren kan vara behjälplig med exempelvis intag av en måltid eller toalettbesök, om det behövs för att insatsen ska vara möjlig att genomföra. Då insatsen ledsagning är en social tjänst tillhandahålls inte några medicinska insatser från sjukvårdsutbildad personal.

5. Förebyggande stöd och service samt stöd till anhöriga

Enligt socialtjänstlagen 5 kap. 10 §, ska kommunen erbjuda stöd till anhöriga till personer med funktionsnedsättning, demens eller annan långvarig sjukdom, under förutsättning att den enskilde ansöker om insats. Stödet kan utformas på olika sätt. Det kan vara riktat till den som vårdas och indirekt innebära ett stöd för den som vårdar eller det kan riktas till den som vårdar direkt. Det ska i utredningen framgå på vilket sätt eventuell anhörigs behov tillgodosätts eller på annat sätt framgå hur hänsyn tagits till anhörigs behov.

I Essunga kommun finns en anhörigkonsulent dit den som vårdar/hjälper en närstående kan vända sig för att få råd och stöd samt information om vilka stöd som finns att få som anhörig och vart man ska vända sig i specifika ärenden. Vid behov finns möjlighet till enskilda samtal med kommunens anhörigkonsulent.

5.1 Avlösning i hemmet

Insatsen ska bidra till den enskildes möjlighet att bo kvar i sin ordinarie bostad. Syftet är att tillfälligt ersätta den anhörige vid de tillfällen den anhörige har behov av att bli avlöst.

Beslutet om avlösning avser alltid den person som har behov av vård och omsorg, inte den anhörige. Avlösning i hemmet innebär att en omvårdnadspersonal kommer hem till den som är i behov av vård och omsorg efter överenskommelse. Insatser som utförs under tiden för avlösningen är alltid knutna till den enskildes personliga omsorg, inte sådant som den andra parten normalt har ansvar för gällande hushållsgemenskapen. Avlösningen syftar också till att ge den enskilde social stimulans parallellt med de omsorgsinsatser som utförs av närståendevårdare/anhörig, som exempelvis samtala, fika, lösa korsord, eller titta på fotografier.

Livsområde	Innehåll	Frekvens/Omfattning	Särskilda villkor
Känsla av otrygghet Mellanmänskliga interaktioner och relationer Stöd till den som vårdar och stödjer en anhörig	Den enskildes behov av stöd styr insatsens utformning. Syftet är att tillfälligt överta den tillsyn och/eller omsorg som den anhörige utför, för att denne ska kunna vila, utträtta ärenden eller delta i egna aktiviteter utanför bostaden.	Maximalt upp till 10 timmar per månad som är avgiftsfritt.	Insatsen kan enbart beviljas då den enskilde sammanbor med den som vårdar. Vid beslut om dagverksamhet och regelbunden växelvistelse görs en ny bedömning. Beakta dock att behovet av stöd för att underlätta för anhörig/närstående som vårdar är individuellt.

5.2 Regelbunden återkommande växelvistelse på korttidsboende

Växelvistelse/växelvård innebär att den enskilde växelvis bor i ordinärt boende respektive vistas på korttidsboende. Syftet med växelvistelsen är dels att avlasta anhöriga som stödjer eller vårdar en närstående med omfattande omvårdnads- eller tillsynsbehov, dels att den enskilde ska få sina behov av vård/omsorg/tillsyn tillgodosedda. Detta ska stärka möjligheten till ett förlängt kvarboende i ordinärt boende. Regelbunden växelvistelse kan beviljas att omfatta som mest, halva tiden på korttidsenheten och halva tiden hemma i ordinärt boende.

Livsområde	Innehåll	Frekvens/Omfattning	Särskilda villkor
Mellanmänniska interaktioner och relationer Stöd till den som vårdar och stödjer en anhörig	Regelbunden återkommande vistelse på korttidsenhet i syfte att avlasta anhörig och möjliggöra kvarboende i ordinärt boende för den enskilde.	Individuell behovsbedömning. Kan beviljas med maximalt 2 veckor per månad.	Vid ansökan om växelvistelse fler dygn per år än boende hemma bör särskilt boende övervägas.

5.3 Dagverksamhet

Dagverksamheten är avsedd för de som bor i ordinärt boende. Insatsen riktar sig till personer med demenssjukdom. Dagverksamhet är en verksamhet för personer som till följd av kognitiv nedsättning är i behov av regelbundna aktiviteter och stimulans i vardagen samtidigt som vinsten är att insatsen kan ge en anhörig avlastning. Insatsen kan inte enbart beviljas som en insats för avlastning för anhöriga, den enskilde ska ha behov av att delta i dagverksamheten.

Livsområde	Innehåll	Frekvens/Omfattning	Särskilda villkor
Samhällsgemenskap Mellanmänniska interaktioner och relationer Stöd till den som vårdar och stödjer en anhörig.	Syftet med insatsen är att möjliggöra social stimulans och aktivitet i gemenskap med andra och att bibehålla och förbättra de funktioner som den enskilde har. Insatsen ska skapa möjlighet att bo kvar i det ordinära boendet.	Beviljas upp till 3 dagar per vecka. För utökad behov av dagverksamhet görs en ny prövning efter inkommen ansökan och beviljas upp till 5 dagar per vecka. Den enskildes behov avgör omfattningen och ansvarig för dagverksamheten planerar i samråd med den enskilde lämplig frekvens av insatsen inom ovanstående beslutsram.	Kan även innefatta stöd att genomföra egenvård, till exempel genomföra ordinerad träning. Samverkan bör ske med hemtjänsten om fler insatser som tex promenad kan verkställas på dagverksamheten.

6. När behovet inte kan tillgodoses i ordinärt boende

6.1 Korttidsboende

Korttidsboende kan beviljas när alla andra möjligheter till att kunna vistas i den ordinarie bostaden med stödinsatser över hela dygnet i kombination med trygghetslarm är uttömda. Målsättningen med vistelsen vid korttidsboendet är alltid i första hand att den enskilde ska återvända till det ordinära boendet. I en utredning om korttidsboende ska syfte och mål med vistelsen tydligt framgå.

Behov av ett tillfälligt korttidsboende kan uppstå i akuta situationer då den som vårdar har behov av vård för egen del och då den enskilde inte kan vara hemma med stöd av hemtjänst/utökad hemtjänst och trygghetslarm. Hemtjänst eller utökad hemtjänst ska alltid prövas i första hand.

Syftet med att bevilja korttidsboende kan vid mycket osäkra situationer vara att kartlägga hur den enskildes hjälpbehov bäst ska kunna tillgodoses i hemmet, t ex i samband med utskrivning från sluten hälso- och sjukvård.

Korttidsboende i väntan på särskilt boende kan beviljas när alla andra möjligheter är uttömda och behovet är mycket omfattande. Tackar den enskilde nej till en erbjuden plats i särskilt boende upphör vistelsen på korttidsboendet och behoven kommer att tillgodoses med hemtjänst i den ordinarie bostaden.

Livsområde	Innehåll	Frekvens/ Omfattning	Särskilda villkor
Allmänna uppgifter och krav Känsla av trygghet Personlig vård Förflyttning	Insatsen Korttidsvistelse innebär en kortare tids boende utanför det egna hemmet. Korttidsvistelse är en insats som tillgodoser allmänna omvårdnadsbehov i avvaktan på annan insats, samt ska stärka den egna förmågan att klara sitt dagliga liv.	Upp till 2 veckor	Korttidsboende beviljas inte: - på grund av bostadsproblematik, till exempel renovering eller bristande tillgänglighet. - om behovet kan tillgodoses av rehabiliterande/utredande åtgärder i ordinärt boende. - när behoven kan tillgodoses genom insatser i ordinärt boende. - om den enskilde inte antar erbjuden plats i särskilt boende. I dessa situationer får den

			enskilde vänta på platsen i det egna hemmet med stöd av insatser i ordinärt boende.
--	--	--	---

6.1.1 Behålla plats på korttidsboende vid vistelse på sjukhus

Om den enskilde som vistas på korttidsboende blir inlagd på sjukhus är beslutet om korttidsvistelse vilande i 24 timmar, därefter kan platsen erbjudas till någon annan. Kommunen ska inte ha korttidsplatser som står tomma i avvaktan på besked om hur länge en person med beslut om korttidsboende ska vara inlagd på sjukhus.

Vid väsentligt förändrade behov eller om det tidigare korttidsbeslutet har upphört att gälla görs en ny behovsbedömning av biståndshandläggare. När oförändrat behov av korttidsvistelse föreligger, och ett pågående beslut om detta finns, så gäller det tidigare beslutet.

6.1.2. Vård i livets slutskede

Vård i livets slutskede sker vanligen i den enskildes hem. Om den enskilde trots omfattande hemtjänst- och kommunala primärvårdsinsatser inte känner sig trygg med den vård och omsorg som ges i hemmet kan korttidsboende bli aktuellt i livets slutskede. Vid en ansökan om kommunalt betald Hospice-plats för palliativ vård i livets slutskede, se *Rutin för handläggning av Hospice-ansökan*.

6.2 Särskilt boende

Rätten till bistånd i form av särskilt boende ska grunda sig på en helhetsbedömning där den enskildes situation och förmågor sammanvägs med fysiska, sociala, medicinska, psykiska och existentiella behov. Det ska finnas ett uttalat behov av kontinuerliga insatser av omfattande karaktär för att tillgodose ett varaktigt behov av tillsyn, vård och omsorg över dygnet. Det kan handla om att den enskilde inte kan påkalla hjälp adekvat genom trygghetslarm, att den enskilde uttrycker en bestående stark oro/otrygghet som inte kan avhjälpas med hjälp av insatser i ordinärt boende eller ett mycket omfattande behov av omsorgsinsatser. Vid beslut om särskilt boende omfattar beslutet den särskilda boendeformen som innefattar stöd med personlig vård och service utefter den enskildes behov för att tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Kommunal primärvård ingår vid insatsen, enligt § 18 a HSL.

Särskilt boende är en boendeform där den enskildes behov av hjälp i hemmet är så omfattande att de inte kan tillgodoses av den enskilde själv eller med hjälp av insatser i det ordinära boendet. I regel är det därför väsentligt att ha prövat andra insatser innan ett beslut om särskilt boende fattas, såväl hemtjänstinsatser, trygghetslarm, växelboende och i förekommande fall dagverksamhet.

Beslutet om särskilt boende är ett rambeslut, och insatsens utformning beskrivs närmare i genomförandeplanen.

Vid avslut av särskilt boende ansvarar hyresgästen för slutstädningen. Enhetschef för särskilt boende ansvarar för dialog om hur detta ska kunna ske så skyndsamt som möjligt.

Livsområde	Innehåll	Frekvens/Omfattning	Särskilda villkor
Alla livsområden kan vara aktuella i genomförandeplan, men beslutet baseras som regel på:	Följer som regel innehållsmässigt av vad som framgår i riktlinjen för stöd i ordinärt boende.	Besluten är som regel tillsvidare. Ett förbehåll skrivs med rätten att ompröva om behovet är förändrat.	Biståndet kan bli aktuellt då den äldre personen, trots omfattande stödinsatser över hela dygnet, inte klarar av att bo i ett ordinärt boende. I beslutet specificeras inte inriktning.
Allmänna uppgifter och krav	För samtliga boendeformer enligt SoL gäller att boendet och omvårdnaden är utformat så att den enskildes kapacitet och resurser tillvaratas. Den enskilde ska få stöd att bevara sitt sociala och kulturella nätverk och här är en fortsatt god kontakt med anhöriga en viktig del. Planering av ledsagning vid aktiviteter av privat karaktär eller planerade läkarbesök bör ske i samråd med anhöriga. Om anhöriga inte har möjlighet kan boendet tillhandahålla stödet. Se även Länsgemensam riktlinje:		Beslutet grundar sig inte på den ordinära bostadens beskaffenhet.
Personlig vård			
Förflyttning			
Känsla av trygghet	Länsgemensam riktlinje Medföljande personal till sjukhus 20231215.pdf (vgregion.se)		

6.2.1 Tacka nej till särskilt boende

I kommunen finns äldreboendeplatser med inriktning somatik och kognitiv svikt. Beslut om särskilt boende avser inte någon speciell bostad, enhet eller inriktning. Behovet tillgodoses utifrån tillgång på plats och omvårdnadsbehovets art och omfattning. Om den enskilde tackar nej till särskilt boende som anses skäligt ska en omprövning göras med utgångspunkt i att den enskilde beviljats en biståndsinsats utifrån omfattande omvårdnadsbehov med bedömningen, att behovet inte kan tillgodoses på annat sätt samt

att ett gynnande biståndsbeslut gäller omedelbart och ska verkställas utan dröjsmål. Det är behovet som styr vem som erbjuds plats på särskilt boende om det finns fler sökande än lediga platser. Möjlighet att anmäla önskemål om internflytt finns. I de fall den enskilde drar tillbaka sin ansökan om bistånd får en ny ansökan göras när den enskilde så önskar.

Om den enskilde vistas på korttidsboende och tackar nej till ett erbjudet särskilt boende så upphör vistelsen på korttidsenheten och omvårdnadsbehovet för den enskilde kommer att tillgodoses med hemtjänst i ordinärt boende utifrån bedömning skäligen levnadsnivå.

6.3 Parboende/medboende

Parboende/medboende ska prövas som ett bistånd enligt socialtjänstlagen. I socialtjänstlagstiftningen finns det två bestämmelser som reglerar rätten till parboende i särskilda boendeformer för äldre. Bestämmelserna återfinns i 4 kap. 1 c § socialtjänstlagen (2001:453), och i 2 kap. 2 § socialtjänstförordningen (2001:937), SoF. Socialtjänstförordningen ger rätt till parboende då båda är i behov av ett särskilt boende. Socialtjänstlagen ger rätt till medboende då endast den ena av makarna eller samborna behöver ett särskilt boende. Det spelar då inte någon roll om den andra maken eller sambon behöver en sådan insats, utan rätten till medboende inträder när den ena behöver ett särskilt boende och ska således inte heller prövas mot resterande villkor i 4 kap. 1 § SoL. Förutom socialtjänstlagstiftningen reglerar även hyreslagstiftningen parboende. Det är den person som beviljats särskilt boende som har möjlighet att ansöka för sin partner att denne ska vara medboende. Har personen med beslut om särskilt boende svårt att uttrycka sin vilja relaterat till t ex demenssjukdom eller annan kognitiv svikt, ska handläggaren så långt som möjligt klarlägga vad personen med beslut om särskilt boende vill.

Rätten till sammanboende gäller under förutsättning att båda parter begär det samt att paret varaktigt har sammanbott eller, om den ena parten redan bor i ett sådant boende, att paret dessförinnan varaktigt har sammanbott. Båda parterna bör beredas plats inom samma boende, vilket innebär boende i samma lägenhet eller med varsin lägenhet inom samma boende. Hänsyn måste tas till den fysiska miljön utifrån behov av hjälpmedel vid förflyttning. Arbetsmiljön ska också säkerställas så att den biståndsberättigades behov av stöd kan tillgodoses. Det ska finnas plats för personalen att kunna hjälpa den enskilde och det ska finnas plats för hjälpmedel.

7. Taxor och avgifter

Avgifter tas ut enligt gällande lagstiftning i enlighet med kommunens regler och vid tidpunkt gällande taxor. Taxor och avgifter justeras årligen och fastställs av kommunfullmäktige.